

Dr. Shahida Asghar

Truth seekers Remain restless in their longing. Secretly nourished by sadness, apparently look content/tranquil. His poetry invites us to untie the mystery he uses, grasp ultimate meanings and perceive allusions in his words and terms. Being a traveler of the Sufi path, he knows well that he can understand the meaning of life through the process of seeking truth, knowledge and the self. Sufis seek to experience God by fully experiencing themselves. This journey is not an ordinary one with proper beginning and ending but an endless circular journey. One other great Sufi, Sultan Bahu describes how his journey in quest of the Beloved has enabled him to surpass all borders and see Haq within: Azal abad noon sahee keetose, Wekh tamaashe guzre hoo, Chaudaan tabaq dile de andar, Aatish laae hujre hoo, Jinhaan haqq na haasil keetaa, Doheen Jahaanee ujhrhe hoo, Aashiq gharq hoe which wahadat, Wekh tinhaan de mujre hoo. I have, at last, grasped the beginning and the end: I have seen the whole spectacle of past, present and future Pass before my eyes. Within my heart are fourteen realms, Chambers of light-ablaze with the profusion of God's light. Those who have not realized

God will wander. Homeless in this world, destitute in the next. But watch the lovers dance with ecstasy. As they merge into the oneness of God. Pir Saien is the follower of the same path. He recognized that life is an endless journey. In the following couplet he addresses himself as Saayain. Saayain ishq di ai ban door manzil Matay safar samjhein dinaa pandran da Saayain, love destination is far away Don ot reckon it a few days' journey Anxious and restless, Pir Saien's quest for Truth motivated him to find his Beloved in streets, bazaars, gardens, farms, valleys, and finally was able to unravel a fundamental truth: His journey is circular from inward to outward and again inward as stated in the last line: Seen Sanjran sung keeker mail haway Toondhan yar meenon tay meinyar toondhan Phiraan koocha ba koocha talash kerda Margazar kidhray her bazaar toondhan Kharay banr wehshi loraan wadian mein Kidhray baagh thoondan gulzar toondhan Saien Ishq nay dasyia tay jaanr giya Wasda ander meray jisnu bahir toondhan Love/Ishq is the essence of Pir Saien's poetic thought. In his overall repertoire, the various

Saien Ahmad Ali and Sufis: Lovers of the Beloved

metaphors that he incorporates to express this divine emotion include fire, wine, bird, wings. He repeatedly alludes to Mansoor Khalaj, a Persian mystic, revolutionary writer and teacher of Sufism, who wrote exclusively in Arabic. This exhibits Saien's passionate desire to experience the apex of Ishq-i-Haqiqi (Divine love). He also quotes metaphoric love or Ishq-i-Majazi of the folk stories of Laila and Majnu and Heer Ranjha to depict the true love or Ishq-i-Haqiqi. Allah's ways are mysterious and travelers of His path try to find meaning in all His creation. Maulana Jalal ud Din Rumi, one of the greatest mystics and mystic poets of all times, in his magnum opus Masnavi has written almost 28 verses to highlight the significance of opposites to know truth. He uses paradoxical images to express omnipresence of Allah God created pain and (yearning) sorrow for this sake: so that happiness may occur by (means of) this opposite. Thus, hidden things are revealed by (their) opposites. (And) since God has no opposite, He is hidden. (Rumi 1130-31) Quantum Physicist Niel Bohr presents the same idea: "There are trivial truths and great truths. The opposite of a trivial truth is plainly

false. The opposite of a great truth is also true". Although not formally educated, Saien was a learned scholar who was well aware of the importance of paradoxes, opposites, yin and yang to get the true meaning. Pir Saien was a self-learned man who restlessly travelled from shrine to shrine in quest of a murshid (spiritual teacher) and observed the creature closely. We do appreciate his surveillance and insight of finding truths in opposites. Khaliq nay khed khilar chori Kidhray jitay bazi kidhray har da ai Kidhray banray Laila Kidhray benray majnoo Kidhray banr Ranjha Majaan char da ai Kidhray pandit bun betha gyan kerda Kidhray mula benr baangan usar da ai Us da naan Ghafoor ur Rahim Saayan Kidhray doobay beri kidher taar da ai The Creator has spread his mystery everywhere somewhere excels elsewhere lose somewhere becomes Laila while elsewhere becomes Majnoo somewhere becomes Ranja and grazes buffalo somewhere assumes the character of learned Brahman While elsewhere becomes religious head and summons for prayers. He is the most merciful. Saayyan somewhere immerse and elsewhere raise up the boat

He sees God in everything, Creature, with all its good and bad, reminds him of Allah. He strongly believes in His mercy. Khalqa teri zameen utay Ranga rang di teri khudai dekhii Dil bukhil bakheeli si pehray Dekhay Sheshay wang kiyan di safai dekhii Pari saya di chanrak chankar daskay Kidhray gai dekhii kidhray aai dekhii Lutfu karam tera be hisab sayyan Teri shan, shan-i-kibriyai dekhii Oh Creator, in Your world creation of various kinds is seen some hearts full of avarice and stinginess while some hearts are clear like glass faries alter showing their thinking and chinking I don't know from where they come: wither gone Your favor is abundant, Beloved Your glory and magnificence is clear everywhere The path he follows has enlightened his soul therefore Pir Saien saw God in everything. He was like Rabia Al Basri, indeed a timeless mystic, who attained her destination as a Truth-seeker, she was able to see the glorious vision in syzygy. Oh God, Whenever I listen to the voice of anything, You have made... The rustling of the trees The trickling of water The cries of birds The flickering of shadow The roar of the wind

The song of the thunder I hear it say: God is One! Nothing can be compared with God! Realization of the significance of conflict is essential in this path. These opposites combine to make a complete whole. Pir Saien also becomes aware of the presence of God in opposites: Us Qadir Karim di qudratan day Jalway ujib ujib khoobi dasday won Kidhray garaj day panri da mein wasda Kidhray motiyan day badal wasday nein Is dunya di wasti which wasanr walay Ghum si ronday tay khushi si hasday won Saien dar day kai rab day khof kolo Kai zulum utay kamer kasday won Such perspicacity regarding opposites, enables Pir Saien to make a complete whole, to perceive the authenticity of life that paradoxes are mandatory to create a perfect circle, to get the enlightenment. Truth can only be achieved when the seeker learns to annihilate him/herself. This is the circular journey from nothingness to being, and from being to nothingness. S/he ascends self to seek the Truth, and the Truth/I lag descends to complete the journey.

گوشہ ادب

نورسائیں
ہندکو شہزادہ دا سالار سائیں
ہندکو زبان دا وقار سائیں
غالب ہندکو اسنو کہندے ون
سازا شہلہ ساڈی دستار سائیں
کاشی دے عشق اچ ڈب کے کے
بن گیا کتا پہ اسرار سائیں
کرب و بلا دے نکال تے دیکھی
دے سائوں کپ عزت دار سائیں
سکندر اے جیری شاعری دا
۱۳۱۰ دیوانے پستار سائیں

دردچاندی
ک۔ سوہترے یار دا درد چاندی
شب دروز شوں بے قرار کردے
تب بدن سی میرا خسرت جمال
تجہائی اچ دے دے فرسار کردے
دوری اچ کزور بیتاں شوں
قربت چائاں جزار کردے
یار شوں اگل دا ادراک نہیں
اس دا لس حوصلہ برقرار کردے

ہندکو پھول
شہزادہ واگواہ ڈوڈو
الفاظ سق: شہزادہ (جوہر) واگواہ (گواہ دینا)
ڈوڈو (میڈیک)
اردو ترجمہ: اکبھیے رازکار کا ہوتا
عنوان: اکبھیے رازکار کا ہوتا
اکیچا پھول
چند کی سائیں مل کر کے دے
کی گواہی ضرورت ہوتے گواہ
جاسے دے ایسے سوچنے تے دستاویہ
مجلس پوری چاہی اے۔

غزل
تیرے نال مجھساں پاری کے دی پدا کر
دھنوں ہوئے دنیا ساری کے دی پدا کر
تیری صورت میرے وطن سے دل کی کاب جی
میں انا تیرا سچا قادی کے دی پدا کر
جو آپنے حسن آتے ناکر دے کرے پیا
ساریاں آتے ڈوہیں پہاڑی کے دی پدا کر
تیری ہر ادا تے حدتے میرا تن سے من سوتے
میرے دل کی لہواری کے دی پدا کر
جو جی دے شرفی مل کے رہی کیاں پہر دی رہ
جو میری ذمہ داری کے دی پدا کر

غزل
کچھ دیکھے اے سائے کسی زنجیر دے رنگ
کتاباں دے ورق چھانڈے تاکے لکھتے میرے رنگ
خدا ہیں آ دے رات پناوے شہر و دیکار
گلی بازار دے ہر موز رانچے میرے رنگ
رنگاں ہر نکلدی ریل پل پل کیوں اے
کچھ دھڑکے ہرے میری سرور سے میرے رنگ
کے دے کل بہرے کچھ نہیں گاری دی ہوندی
خدا دیکھا رنگیں آئے منوں تیرے رنگ
کدی کا نظر قلم کے بے مغلچہ چلے جاتاں
ہو دے نال آؤ دے ون میں تیرے رنگ
خدا دا شہر میں آپنے سہارے آن سکھوتا
مے رنگوں تے لکھتے میری تقدیر سے رنگ
کے رنگوں تے چھپ کے راز کیاں لکھتاں
کسی سرشتے نہ لکھائے لاؤں نال پیرے رنگ

عمریاری تثنائی
خالق نے لاکھ مغل جہان میں
ستار میں غبار میں، رحمان میں
تیراں مصلحتاں دا کوئی غبار میں
کہندے جن دے بشر عاقلان میں
مشکل ٹھکانی تو حاجت روا میں
ہر درد دا اصل درمان میں
ہوئے زہر سمندر یا زہر زمین
ہر ذی روح دا ردی رمان میں
ہر تحفہ قرآن اے خزانہ علم
عظیم تنہا میں خالق قرآن میں
سادے دل اچ گھبر میں اے خدا
اچھے بے وسال دا تنہا میں
خطا کا سیاہ کار بندے آن تیرے
مخلص دے خدا کا مہربان میں

نعت
ذکر خاتمہ خاتمہ
خاتمہ میراں کیاں دا خاک عین دے
سوختاں شہر دنیا پاک عین دے
جالی تیرے رونے دی چم چم کے مر جاناں
حسرت میرے دل میں ایسے قہر پانے دے
اچھے اے اشرافے نال جن جوں ٹوٹے کیاں
تیرا دے مجھ ایسے تیری عزت دے
بچا ہواں سائے گنج مخدوم خدائی دے
دل آف دے صحت دے لاغاب میرے دین دے
خیر ختم تیرا دے قرآن دے نزول نال
عظیم خاتمہ میرے دے کھیاں شام مصطفیٰ دے
عرشاں تے جا کے ہو پدا با جو ہمماں
فرحان عالم، خاتمہ خدا غل عالم دا گھنڈ دے
خادم جس دی خیر نال ساری دنیا بچے
تھک جاتی تھکی اودہ محمد دا پینے دے

دی گھائی اسراں آئی۔
فضل ک کادرباری بندہ ہوندا۔ اس دے
کھاروچ پوی کب کبھی کبھی کب کب کب کب
کب جھدارن جس دا منجان اے۔ اناں دا
کھار کماندے۔ گند پھیندے۔ جد ایہہ کھار
کناوڑی آئے تے کھار دیاں بندیاں آپرے
نکاں تے روئے کھار دیاں یاں ناکاں تے منگی اگر
صنائی تمک نہ کرے تا ساریاں دل کے اس
دے پیچھے بے جانیاں کیاں تے اس نوں
کے دن فضل دی نو دی سونے دی مندری کم
جاندے۔ سارے دل کے پورا کھار چھو
مادوین۔ مندری منگی ل دی۔ سوچنے ک کھار
دھن باردا کوئی آیا نی بندھ کراس تے شک کھار
جادے۔ فضل دی نو کیندے سوئے سنگی کھار
کاڑی آئی۔ مینوں نہیں اے کراوئی کے کئی
ہوئی۔
اگھن دن منگی ک داسے آئے تے ایہہ اس نوں
بھالیندے تے کیندے تو مندری چما کے لگی
ایں۔ اوتو آپ لیا کے سائوں دیدے نہیں تے
چھان نہ ہوئی۔ منگی کیندے نہیں آئی۔ اسی
لوک ضرور آں۔ مگر ضرورتیاں۔ منے مندری
دیکھی نی منگی۔ فضل دی پوی کیندے چھو نہ
بول جا کھار تے مندری لیکے۔
منگی کھار جاکے آپرے خود نو کیندے فضل
دے کھار والے میرے تے چوری دا ازارم
گناہیں۔ اسے دھن فضل آ جاندے تے منگی
دھن خود نو کیندے تیری نال ساڈے کھارو
مندری چما کے لکائی اے۔ منگی دا خون
کیندے۔ منگی کھارو دھن ک کبھی دے۔
تک کسے نی اس دے خلاف شکایت نی کیتی
میں جانا منگی چور منگی۔ فضل کیندے دیاں۔

ہندکو ڈرامہ "مندری"
تحریر: نذیر بھٹی
سیکرٹری: شکیلہ بیٹن
اس ڈرامے دا موضوع عام ڈراماں کی ہٹ
کے آیا ایہہ نئے اناں چوڑیاں جھدارن تے
لکھا آیا۔ جسوے ک کائی مدت پیش سمن
آپاٹس دے دے بھیاں تے ملنگان دھن
لگے آئے۔ شہر دے سارے کھارو دھن کچھ
تے لیریں ہوندی آئی۔ تے اس دا تکر چوڑے
جھدار صاف کر کے لگانے آئے تے کھار
چوناں نوں اٹھ آئے سی ک روئے کھار میند
نچھوہہ دتی جاندی آئی۔ ایہہ ک چوڑے تے
چوڑیاں دھووں کر دے آئے تے اسی لوک اناں
چوناں دے پیش دی جیل پکا کھتے آیاں۔
اناں دے کوکڑن تے پندی تے کرے آیاں۔
اناں نوں دھکرے پیالے دھن چاٹے پناؤ
جاندے آیا۔
مگر نئے ایہہ کھارو دھن دی کوشش کیتی آئی کہ
ایہہ لوک بی اللہ تھائی دی مخلوق تے ساڈی
ضرورت نی دن۔ سائوں اناں دا احترام کرے
ہوایاں اناں نوں پکائی گھواں چاند۔ میرے
اس ڈرامے دا مرکزی کردار ک جھدارن
آئی۔ میں دیکھدا آیاں ک ایہہ لوک نہ چور
ہوندے تے نہ حرام خورد۔ اس زمانے دھن
دکا مدار اناں نوں سودا قرض دے دیندا آیا تے
ایہہ کیتی تاریخ نوں آجے جاکے دکا مدار نوں
پیچھے دے آئے۔ میں ایہہ نی کہناں
کہ ایہہ سارے چھو ہوندے۔ کیونکہ چھیاں
دے کرے بی ہوندے۔ میرے اس ہندکو ڈرامے

ہندکو ڈرامہ "مندری"
تحریر: نذیر بھٹی
سیکرٹری: شکیلہ بیٹن
اس ڈرامے دا موضوع عام ڈراماں کی ہٹ
کے آیا ایہہ نئے اناں چوڑیاں جھدارن تے
لکھا آیا۔ جسوے ک کائی مدت پیش سمن
آپاٹس دے دے بھیاں تے ملنگان دھن
لگے آئے۔ شہر دے سارے کھارو دھن کچھ
تے لیریں ہوندی آئی۔ تے اس دا تکر چوڑے
جھدار صاف کر کے لگانے آئے تے کھار
چوناں نوں اٹھ آئے سی ک روئے کھار میند
نچھوہہ دتی جاندی آئی۔ ایہہ ک چوڑے تے
چوڑیاں دھووں کر دے آئے تے اسی لوک اناں
چوناں دے پیش دی جیل پکا کھتے آیاں۔
اناں دے کوکڑن تے پندی تے کرے آیاں۔
اناں نوں دھکرے پیالے دھن چاٹے پناؤ
جاندے آیا۔
مگر نئے ایہہ کھارو دھن دی کوشش کیتی آئی کہ
ایہہ لوک بی اللہ تھائی دی مخلوق تے ساڈی
ضرورت نی دن۔ سائوں اناں دا احترام کرے
ہوایاں اناں نوں پکائی گھواں چاند۔ میرے
اس ڈرامے دا مرکزی کردار ک جھدارن
آئی۔ میں دیکھدا آیاں ک ایہہ لوک نہ چور
ہوندے تے نہ حرام خورد۔ اس زمانے دھن
دکا مدار اناں نوں سودا قرض دے دیندا آیا تے
ایہہ کیتی تاریخ نوں آجے جاکے دکا مدار نوں
پیچھے دے آئے۔ میں ایہہ نی کہناں
کہ ایہہ سارے چھو ہوندے۔ کیونکہ چھیاں
دے کرے بی ہوندے۔ میرے اس ہندکو ڈرامے

وجود زن سی اے تصویر کائنات اُچ رنگ

ملک اناج بانی وطن عزیز پاکستان حضرت قائد اعظم محمد علی جناحؒ کی منتہی وس
جہد ہونے کے مرحوم دی روح انو ایصال ثواب پہنچایا جاوے، دوسرا اُس
نوں خراج تحسین پیش کہنا جاوے تے تیسرا اُس دی تعلیمات تے عمل
ے برے اسی صرف پہلی دو گہلاں تک ہی محدود اُن تیسری گہل تے عمل
چھوڑی دیو، بلکہ اسی تا اُس تے گن بی بی تہرے آں۔ لہذا انھو دی دیر
استراپیہ ہونے لہاں چلے دیکھ کے اوہ خوش ہونے کے کھدے؟ اوہ پاکستان
دی دلائرے دی تاریک تے پشیمان ہونے کے فخر محسوس کر دے؟ ظاہری
کے کو تاذے کے کو لے بی اوہ دی جواب اے کہ جیہو ہر بے قدرے کو ل
ضرورت اس امر دی اے کہ یہ صرف کسی با اختیار ادارے یا محکماتان دی
اُن نوں آپرٹل یا کردار کھج کرنا چاہیے، یا یہہہ ایسے ادارے یا ک
کہ اوہ کرپشن دا خاتمہ کرن کیونکہ اوہ تا آپ اسی نظام دا حصہ ہوندن کہ
کرپشن تے ہی بنا چل داوے۔ اس مسئلہ دا اصل ایہہ وے کہ جدو تک
پاک اچھا شہری تے پاک اچھا پاکستانی بیڑنے دا ثبوت نہ دیسی اس تک
اسی طر اں اُنواں ڈول رہی، نہ تاذے وے ملکی حالات بہتر ہووے، نہ کوئی
رہ پروان چڑھی، نہ ہی کوئی عظیم لیڈر یا لوک پیدا ہووے کیونکہ جس
سی سوچ عظیم نہ ہوئی حالات عظیم تے ہوسکے، اس وسے اناج منوں
دی اسی منترویں بری دے موقع تے شاعر پیٹور ساجد رحیم پنا بہت یاد
جس تے لکھیا آیا کہ:

قائد اعظمؒ تیرے جیا کوئی نہ آیا ہو
جیہو پاک وطن دی گدگی دیندا سدھی کور
تیرے بعد اس پاک وطن نوں ملے بڑے شاہ زور

[illegible][illegible]

تھیں، گھبراہٹ میں انہوں کو بدلیا، بچہ چل چلا۔

مختصر کالم نگاروں کی رائے نال
ادارے و اشاعت ہفت روزوں
ضروری نہیں لگتا

